

Alþingi
Erindi nr. Þ 132/1531
komudagur 4.4. 2006 Reykjavík 4.4.06

Ágæti þingmaður,

Á yfirstandandi þingi fer fram endurskoðun á lax-og silungsveiðilögum frá árinu 1970 og vill undirritaður fá að koma fram með nokkrar athugasemdir vegna núverandi laga. Með setningu lax-og silungsveiðilaganna frá árinu 1970 var landeigendum gert skylt að stofna veiðifélag um hverja lax-og silungsveiðiá á Íslandi (44. grein). Í sömu lagagrein er jafnframt kveðið á um að veiðifélag geti leigt réttinn til stangveiða í öllu fiskihverfinu eða hluta þess eða skipt veiði milli félagsmanna og úthluta hverjum veiðihluta sínum. Í 56. grein laganna er tekið fram að halda skal aðalfund ár hvert þar sem afl atkvæða ræður úrslitum mála á fundinum og hafa allar jarðir jafnan atkvæðisrétt, óháð stærð jarða (48. grein). Með öðrum orðum þá ræður afl atkvæða á aðalfundum veiðifélaga hvort stangaveiðiréttur landeiganda sé leigður til leigutaka eða hvort félagsmenn skipti veiði sín á milli og úthluti hverjum landeiganda veiðihluta sínum.

Í samtölum mínum, við landeigendur sem eiga lönd að laxveiðiám, hefur komið berlega í ljós óánægja með núverandi fyrirkomulag á atkvæðagreiðslum innan veiðifélaga á nýtingu veiðiréttar því þeim finnst óréttlátt að vægi atkvæði innan veiðifélaga séu óháð stærð jarða. Sumir þeirra hafa haldið fram að með núverandi lögum sé stjórnarskrárvarinn nýtingarréttur landeigenda brotinn, því ákvörðun um hvernig nýta eigi eigi veiðirétt einstakrar jarðar sé í höndum annarra landeigenda en landeigandans sjálfs. Atkvæðagreiðslur innan veiðifélaga með jöfnum atkvæðisrétt jarða eru tímaskekkja og þeim eigi að hætta. Hver landeigandi fyrir sig eigi að ákveða sjálfur hvort hann nýti sjálfur sinn veiðirétt, eins og önnur landgæði jarða, eða leigi hann áfram til leigutaka en eigi ekki að þurfa að bera það undir atkvæði annarra landeiganda.

Í tæp 30 ár hef ég veitt í Langadalsá við Ísafjarðardjúp og þekki orðið marga landeigendur við ána. Þar á meðal eru forsvarsmenn Stangaveiðifélags Ísafjarðar (SVFÍ) en SVFÍ eru félagasamtök stangaveiðimanna frá Ísafirði sem eiga tvær jarðir í Langadalsá við Ísafjarðardjúp, sem samtals eru 30,29% af bakkalengd Langadalsár og er SVFÍ stærsti landeigandi við ána en samtals eiga 8 jarðir veiðirétt í ánni. Að gefnu tilefni vil ég að það komi skýrt fram að ég er hvorki landeigandi í Langadalsá né meðlimur í SVFÍ, heldur áhugamaður um laxveiðar.

SVFÍ er dæmi um landeiganda sem lögin hafa leikið grátt þar sem þeir hafa ekki getað nýtt veiðiréttindi jarða sinna fyrir sína félagsmenn, heldur hafa þurft að leigja veiðiréttinn frá sér þar sem aðrir landeigendur í Veiðifélagi Langadalsár hafa ávallt ákveðið að ganga til samninga við leigutaka. Með núverandi leigusamningi er SVFÍ einfaldlega meinað að hámarka arð jarða sinna því gildistími hans er 5 ár og leigutekjurnar föst tala. Á sama tíma hafa verið veiðileyfa hækkað umtalsvert án þess að landeigendur hafi nokkuð fengið fyrir sinn snúð, þ.e.a.s. leigutakinn hefur makið krókinn. Samkvæmt útreikningum þá gæti SVFÍ aukið arð sinn um 125%, miðað við arðgreiðslur núverandi leigusamnings eða um tæpar 1.000.000 krónur á ári með breytingum á lögnum eða 5.000.000 krónur á leigutímanum. Þetta væri mögulegt ef félagið gæti leyst til sín 30% af veiðidögnum, óháð atkvæðagreiðslum innan veiðifélagsins, og selt sínum félagsmönnum (**Sjá viðhengi**). Fyrir lítið félag eins og SVFÍ sem er enn að borga af einni jörð sinni við Langadalsá, Fremri-Bakka, munar um minna þar sem þessar tekjur myndu létta skuldabyrðina. Með núverandi

lagaákvæðum hefur SVFÍ því tapað umtalsverðum fjárhæðum í áranna rás, þar sem nýtingarréttur jarða félagsins er ekki í þeirra höndum.

Miðað við samtöl mín við forsvarsmenn SVFÍ og aðra landeigendur við aðrar laxveiðiár tel ég brýnt að gera eftirfarandi breytingar á laxveiðilögunum:

1. Núverandi atkvæðagreiðslur með jöfnum atkvæðarétt um nýtingu veiðiréttinda jarða á aðalfundum veiðifélaga verði **felldar niður**. Ákvörðun um nýtingu stangaveiðiréttis jarða, til leigu eða eigin nota, á að vera í höndum hvers landeiganda fyrir sig. Landeigandi geti leyst til sín stangardaga í samræmi við stærð jarðar ef hann kys að nýta veiðiréttinn sjálfur. Þannig gæti t.d. SVFÍ fengið rúm 30% af stangardögum Langadalsár á hverju sumri fyrir sína félagsmenn en leigutakinn tæp 70% af stangardögunum, ef aðrir landeigendur kysu að framleigja sín veiðiréttindi til hans. **Þannig væri ákvörðunarréttur hvers einasta landeiganda virtur, óháður stærð jarðar hans.**
2. Alla aðra þætti, **aðra en nýtingu veiðiréttar**, sem varða rekstur veiðifélaga (seiðasleppingar, veiðivarsla, veiðistaðamerkingar o.fl.) skal bera undir atkvæðagreiðslu aðalfunda veiðifélaga eins og áður, að því tilskyldu að vægi atkvæða innan veiðifélags verði í samræmi við eignarhlut jarðar. Það er sanngjarnt að þeir landeigendur sem eiga stærri eignarhlut hafi meiri vægi í sínum atkvæðum en litlir landeigendur með lítinn eignarhlut.
3. Landeigandi yrði áfram í veiðifélagi viðkomandi veiðiár, hvort sem hann myndi leigja frá sér veiðiréttinn eða nýta hann sjálfur. Landeigandi myndi borga rekstrarkostnað í samræmi við eignarhlut jarðar eða arðskrá veiðifélags. Arðgreiðslur frá veiðifélagi detta sjálfkrafa niður ef landeigandi nýtir veiðirétt sinn sjálfur.

Ég vona að þú takir þér tíma til að fara yfir þetta og ígrunda athugasemdir mínar rækilega. Ef við myndum heimfæra núverandi lax-og silungsveiðilög yfir á t.d. hrossabændur á ákveðnu svæði, þá þætti mörgum hrossabóndanum örugglega freklega brotið á eignar-og nýtingarrétt sínum ef hann þyrfti að borga leigu til leigutaka fyrir úthagabeit á sinni eigin jörð, vegna þess að félag landeiganda í kringum hann ákváðu það fyrir hann. Af hverju ættu landeigendur lax-og silungsveiðiáa að þurfa að sætta sig við það?

Að lokum vil ég rekja tvö tilbúin dæmi hvernig núverandi óréttlát lög virka í raunveruleikanum fyrir marga landeigendur.

Dæmi 1:

Þrjár jarðir eigi veiðirétt að laxveiðiá, A, B og C. Landeigandi A á 80%, landeigendur B og C eiga 10% hvor. Veiðifélaginu berst tilboð í veiðiréttindin uppá 5.000.000 krónur. Álagning leigutakans er 5.000.000. Verðskrá hans hljóðar því upp á 10.000.000. Landeigandi A vill að veiðifélagið sjái sjálft um sölu veiðileyfa í ána en B og C vilja ganga að tilboði leigutakans. Gengið er til atkvæðagreiðslu og þar ræður afl atkvæða B og C og gengið er til samninga við leigutakann. 20% eignarhlutur B og C hefur því meira vægi atkvæða heldur en 80% eignarhlutur A.

Rekstrarkostnaður veiðifélagsins er um 1.000.000 á ári og því er arður landeigenda 4.000.000 sem skiptist eftir eignarhluta. **A fengi 3.200.000 í sinn hlut, B og C fengu 400.000 hvor.**

Með ofangreindum breytingum á lögnum gæti arðsemi jarðar A aukist umtalsvert. Landeigandi A ákveður nú að nýta sinn veiðirétt með því að selja sjálfur veiðileyfi og fengi hann 80% af veiðidögum í sinn hlut. Landeigandi A yrði áfram í veiðifélaginu og myndi taka þar þátt í rekstrarkostnaði eins og áður. Landeigandi A myndi vera með sömu verðskrá og leigutakinn og selja veiðileyfi fyrir 8.000.000. Hlutfall hans í rekstrarkostnaði veiðifélags er 80% af 1.000.000 eða 800.000. **Arður jarðar A gæti því orðið 7.200.000! Þarna munar um 4.000.000 á milli ára eða aukning á arði um 125% á milli ára.**

Nýtingarréttur og arðsemi jarðar A er því algjörlega háð atkvæðum B og C.

Dæmi 2:

Þrír veiðifélagar eiga 10% eignarhlut í laxveiðiá. Þeir vilja nýta sinn veiðirétt og taka sín 10% af veiðidögum en ákveðið er að ganga að tilboði leigutaka eftir atkvæðagreiðslu innan veiðifélagsins miðað við núverandi lög. Stangardagar eru tæpir 300. Arður jarðar þeirra er 400.000/ár. Þeir veiða 3 sinnum í ánni á sumri í samtals 9 daga en 3 stangir eru leyfðar í ánni. Meðalverð fyrir hverja stöng/veiðidag er 40.000 krónur/dag. Hvert þriggja daga holl kostar því: $40.000 \cdot 3 \cdot 3$ eða 360.000 krónur/3ja daga holl. Þeir fara í þrjár veiðiferðir sem samtals kosta 1.080.000 krónur.

Þessir landeigendur þurfa því að borga **680.000 krónur til leigutaka á hverju ári fyrir að veiða á sinni eigin jörð**, eftir að arður þeirra frá veiðifélagi hefur verið dreginn frá.

Ef þeir fengu að nýta 10% af veiðidögum í eigin þágu eða 27 stangardaga (þrjú 3ja daga holl) og borga 10% rekstrarkostnað vegna veiðifélags þá þyrftu þeir í raun aðeins að **borga 100.000 krónur/ár fyrir veiðileyfin.**

Virðingarfyllt,

Aron Jóhannsson B.Sc. í líffræði og M.Sc. í umhverfisverkfræði.

Stífluseli 3

109 Reykjavík

Forsendur: 276 stangardagar/ítmabil, 30,29% hlutur SVFI gera tæplega 84 daga

Verð stangardags til félagsmanna SVFI er miðað við verðskrá Lax-á 2005

Arði er deilt þannig að 50% er skipt jafnt á milli 8 jarða óháð stærð, hinum 50% er skipt eftir stærð jarða.

Veitileyfa SVFI (Ítmabil)	Verð	Stangardagar	Stangir	Alls
Júní	15.000	3	3	135.000
Júlí	20.000	3	3	180.000
Júlí	32.000	3	3	288.000
Júlí	32.000	3	3	288.000
Ágúst	32.000	4	3	384.000
Ágúst	28.000	3	3	252.000
Ágúst	26.000	3	3	234.000
September	20.000	3	3	180.000
September	20.000	3	3	180.000
Alls sala		28		2.121.000

Verðskrá Lax-á 2005	
Leiga Lax-á til jarðeigenda	4.040.000
Álagning Lax-á	3.000.000
Rekstrarkostnaður Vf. Langadalsár	30%
Rekstrarkostnaður Vf. Langadalsár	1.212.000
Arður Veiðifélags	2.828.000
Arður Bakkasels (15,41%)	394.647
Arður Fremri-Bakka (14,88%)	387.153
Alls arður SVFI	751.503

Jarðir	Hlutfall
Kirkjuból	29,76
Bakkasel	15,41
Fremri-Bakki	14,88
Neðri-Bakki	12,72
Brekka	9,52
Arngerðareyri	10,71
Tunga	3,52
Rauðamýri	3,47

Arður SVFI til félagsmanna Lax-á 2005	
Sala veiðileyfa SVFI til félagsmanna	2.121.000
Rekstrarkostnaður Vf. Langadalsár	1.212.000
Hlutfall SVFI	30,29%
Rekstrarkostnaður SVFI	367.115
Arður SVFI	1.753.885

Tekjumissalir SVFI	972.085
---------------------------	----------------